

OBEZŘETNOST SE VYPLÁCÍ

Při své práci se často setkáváme s lidmi, kteří se dostali do nelehké životní situace. Dobře víme, že není vždy jednoduché se v nich zorientovat a najít rychlé a bezpečné východisko. Kromě seriózních podnikatelů kolem nás působí i řada lidí (v posledních měsících se pro ně již ustálil pojem „šmejdi“), kteří zneužívají naší důvěřivosti, využívají našich tužeb ušetřit nebo něco získat a přitom spoléhají na naši nedostatečnou informovanost a schopnost bránit se. Znamé a přitom stále hojně navštěvované předváděcí akce pro seniory jsou pouze jedním z příkladů.

Do rukou se Vám dostává druhé a doplněné vydání příručky, ve které jsme se snažili na konkrétních životních osudech přiblížit, jak snadno se můžeme dostat do nesnází. Chtěli jsme Vám však především nabídnout doporučení, jak se v uvedených situacích zachovat a jak je případně řešit. Věříme, že Vám materiál může být k užítku, ať už se s problémy setkáte sami, nebo lidé ve Vašem okolí.

Naše zkušenosti ukazují, že pokud si nejsme jisti, vyplatí se obrátit na nezávislou odbornou pomoc. Doporučujeme Vám tak, abyste se v podobných situacích neostýchali kontaktovat sociální odbor na Vašem obecním / městském úřadě, kde Vám mohou sami pomoci nebo Vám zprostředkují další pomoc. Přejeme Vám však především, abyste se popisovaným nesnázím dokázali vyhnout.

S úctou

Mgr. Aleš Kavalír,
*ředitel plzeňské pobočky společnosti
Člověk v tísni, o. p. s.*

OBSAH

- 4 VSTUP DO PRÁVNÍCH VZTAHŮ – KAŽDÉ JEDNÁNÍ MÁ SVÉ DŮSLEDKY**
- 8 ČERPÁNÍ PŮJČEK - NÁSTRAHY A RIZIKA**
- 16 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ÚVĚRU**
- 20 ZADLUŽENÍ JAKO TRESTNÝ ČIN?!**
- 25 EXEKUCE**
- 32 PRODEJ MIMO OBVYKLÉ PROSTORY ANEB PŘEDVÁDĚCÍ AKCE, PODOMNÍ A POCHŮZKOVÝ PRODEJ**
- 38 ODDLUŽENÍ A ODDLUŽOVACÍ AGENTURY**
 - 40 ODDLUŽENÍ
 - 44 ODDLUŽOVACÍ AGENTURY
- 48 RIZIKA BEZMEZNÉ POMOCI**

**VSTUP DO PRÁVNÍCH
VZTAHŮ – KAŽDÉ
JEDNÁNÍ MÁ
SVÉ DŮSLEDKY**

CHYBA PANA ANTONÍNA

Pan Antonín (65 let) si přivydělával k důchodu drobnými pracemi na stavbách. Neměl pracovní smlouvu, nikdy se však nevyskytl sebemenší problém, a tak se tím netrápil. Jednou ho navštívil majitel stavební společnosti s tím, že se brzy chystá kontrola z inspektorátu práce, které bude třeba pracovní smlouvu doložit. Zaměstnavatel proto odvezl pana Antonína k notáři, kde podepsal nějaké listiny, které měly být pracovní smlouvou. Zanedlouho poté stavební společnost ukončila činnost a dala výpověď všem svým zaměstnancům. Pan Antonín příliš nelitoval a těšil se, že si alespoň užije naplno důchodu. Brzy nato se však v jeho poštovní schránce začaly

objevovat dopisy, ve kterých jej majitelé různých společností vyzývali k úhradě plateb za bývalého zaměstnavatele. Pan Antonín se domníval, že se jedná o omyl. S prvními žalobami ale panu Antonínovi došlo, že listiny, které u notáře podepsal, nebyly pracovní smlouvou, nýbrž něčím docela jiným.

Pan Antonín udělal velkou chybu, když podepsal dokumenty, o kterých nevěděl, co obsahují. Neseznámil se s právy a povinnostmi, které z jejich podpisu vyplývaly. Pan Antonín se v současné době s bývalým zaměstnavatelem soudí a celou věc šetří policie. Statisčové dluhy, které nezpůsobil, však již nyní musí splácet.

Cílem této kapitoly je upozornit na to, že i zdánlivě nepodstatná rozhodnutí (zejména pak podpis nějakého dokumentu) mohou vést k nemalým obtížím. V takových okamžicích je třeba věnovat pozornost svému jednání a zejména pak důsledně domýšlet jeho následky.

Nejvíce problémů při vstupu do právních vztahů většinou vzniká z neznalosti. Vždyť kolik lidí si vůbec přečte dokument, který podepisuje? Některým situacím nepřisuzujeme velký význam a právě tyto se mohou stát v našem životě osudové.

V TABULCE UVÁDÍME PŘÍKLADY RIZIKOVÝCH JEDNÁNÍ A JEJICH MOŽNÝCH NÁSLEDKŮ:

RIZIKOVÉ JEDNÁNÍ	MOŽNÉ NÁSLEDKY
Vstup do právních vztahů s neznámou osobou.	Nemůžete si prověřit, zdali ostatní účastníci právního vztahu nemají „špatnou pověst“, nevíte, na koho se obrátit v případě problémů.
Přislíbení osobní účasti na akcích, o kterých nic nevíte (např. předváděcí akce, kde je slibováno množství výher a produktů zdarma).	Můžete se dostat na místa, která neznáte; která se Vám nelíbí; kde na Vás může někdo vyvíjet nátlak.
Neznalost dokumentů, které podepisujete.	Neznáte svá práva a povinnosti; nevíte, jak se bránit.
Neporozumění obsahu dokumentu (např. smlouvy), který podepisujete.	Neznáte reálný dopad Vašeho rozhodnutí; nevíte, co dělat; jaké Vám hrozí sankce.
Jednání pod nátlakem.	Jste nucen/a učinit něco, co jste nechtěl/a.
Nereagování na telefonáty, dopisy.	Ztrácíte možnost vyjednávání a kontrolu nad situací, protože nevíte, co se po Vás chce.
Odkládání řešení nepříjemného problému.	Nemáte dostatek času na získání informací, ztrácíte možnost pro vyjednávání.

JAK LZE RIZIKOVÝM SITUACÍM PŘEDCHÁZET NEBO JE ŘEŠIT?

1. **Prověřujte si osoby, s nimiž vstupujete do právních vztahů.** Informujte se na důsledky svého jednání.
2. Než cokoliv podepíšete, **přečtěte si to a nechte si dobu na rozmyšlenou.**
3. Pokud něčemu nerozumíte, **nešlyďte se poradit.**
4. Nikdy **nejednejte pod nátlakem.**
5. Pokud se vyskytne nějaký problém nebo nedorozumění, řešte jej - **nedělejte „mrtvého brouka“.**
6. **Neodkládejte nepříjemná jednání** nebo řešení problémů na poslední chvíli.
7. **Nenavštěvujte cizí místa,** kde se můžete ocitnout sám/a, bez pomoci.

ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ

Než se k něčemu zavážu, rozmyslím si dopady svého rozhodnutí.

Dokumenty si před podpisem řádně přečtu,
a pokud něčemu nerozumím, poradím se.

Nepřistupuji na jednání, jestliže byl na mě činěn nátlak.

Pokud se vyskytne nějaký problém, řeším jej včas a bráním se.

ČERPÁNÍ PŮJČEK – NÁSTRAHY A RIZIKA

NEŠTASTNÉ PŮJČKY PANÍ MARIE

Paní Marie (58) je více než třicet let šťastně vdaná. Její manžel pracuje jako vrátný a ona se i přes své zdravotní obtíže snaží příležitostně si přivydělat. Před třemi měsíci jí pronajímatel bytu sdělil, že její nájemní smlouva již nebude prodloužena, a tak se bude muset přestěhovat. Marie okamžitě začala hledat nové bydlení. Všichni potenciální pronajímatelé však vyžadovali úhradu nemalé kauce. Jelikož Marie neměla dostatek peněz, půjčila si u společnosti, o které se dočetla v novinách. Po přestěhování Marie zjistila, že byt není v tak dobrém stavu, jak se zdálo a že vyžaduje jisté úpravy. Marie si zároveň chtěla pořídit nové vybavení, a tak si vzala další půjč-

ku. Zanedlouho však přišel její manžel nečekaně o zaměstnání. Manželé tak postupně nezvládali splácet své půjčky a později ani nájem, zálohy na služby a energie, poplatky za telefon.

Příběh paní Marie není ojedinělý. Nečekanou situaci (nutnost uhradit kauci) se rozhodla řešit čerpáním půjčky. I přes absenci jakýchkoli finančních rezerv se spoléhala na dosavadní jistoty (stálé zaměstnání manžela, občasné přivýděvky z brigád) a rozhodla se pro čerpání půjčky další. Jakmile však došlo k výraznému snížení příjmů v důsledku ztráty zaměstnání jejího manžela, nastalo i výrazné zhoršení celé její životní situace.

Tato kapitola je věnována nejen tématu čerpání půjček, hrozbě zadlužení, ale zejména konkrétním návodům jak případné finanční obtíže řešit, či jim předjet. Následující text stručně

představuje základní principy, které je vhodné dodržet před čerpáním jakékoli půjčky a dále postupy pro řešení možných obtíží s jejím hrazením.

CO DĚLAT, NEŽ SE ROZHODNEME SI PŮJČIT:

Důkladně si promyslete, zda si skutečně musíte peníze půjčit.

Zjistěte, zda byste si mohl/a půjčit peníze od někoho známého, komu věříte.

Dříve než si půjčíte peníze od nějaké společnosti, zjistěte si o ní předem potřebné informace.

Smlouvu o půjčce nepodepisujte v sídle společnosti. Půjčte si ji domů, kde si ji v klidu před podpisem přečtete.

Před podpisem smlouvy se o jejím obsahu poradte s někým, komu důvěřujete.

Neznáte-li nikoho takového, obraťte se na bezplatnou, odbornou pomoc, kde Vám řeknou, zda je pro Vás smlouva výhodná.

NA CO SI DÁT VE SMLouvĚ O PŮJČCE POZOR?

<p>ÚROK Z PRODLENÍ</p>	<p>Pokud včas nezaplatíte, může se Vám celý dluh velmi prodražit o úrok z prodlení! Dejte si proto pozor na jeho výši stanovenou ve smluvních podmínkách. Spočítejte si, o kolik se Vám splátka prodraží při prodlení se splacením za jeden týden, měsíc nebo rok.</p>
<p>SANKCE</p>	<p>Velmi riziková jsou ujednání o sankcích za porušení smluvních podmínek. Takovým porušením může být i jen několikadenní zpoždění s pravidelnou platbou. Vězte, že do nenadálé finanční tísně se může dostat opravdu každý. Zjistěte si, jaké sankce Vám ze smlouvy hrozí, pokud včas jednou nezaplatíte!</p>

<p>SRÁŽKY ZE MZDY</p>	<p>Nově lze v rámci úvěrové smlouvy sjednat dohodu o srážkách ze mzdy! Věřitel v takovém případě může srážky ze mzdy uplatnit bez toho, aby se svého nároku domáhal u soudu. Srážky ze mzdy lze provést až do ½ výše platu. Takové ujednání je pro Vás velmi rizikové. Zvažte, jestli chcete tuto pravomoc druhé straně skutečně umožnit!</p>
<p>ROZHODČÍ DOLOŽKA</p>	<p>Ve smlouvě si dejte vždy pozor na rozhodčí doložku! Podpisem rozhodčí doložky nebo rozhodčí smlouvy dáváte souhlas s tím, že případný spor mezi Vámi a druhou stranou nebude rozhodovat nezávislý soud, ale rozhodce předem vybraný věřitelem. Vzdáváte se tak svého práva na nezávislé posouzení sporu!</p>

CO DĚLAT, KDYŽ JSTE SI PŮJČIL/A A NEMŮŽETE SVÉMU ZÁVAZKU DOSTÁT?

Jestliže nemůžete řádně hradit své závazky, písemně komunikujte s věřitelem (nejlépe formou doporučených dopisů, které doložíte).

Vždy posílejte splátky (i nižší hodnoty), které si můžete dovolit a uschovejte si doklad o jejich zaslání.

Nenechte se zastrašit psychickým nátlakem. Vězte, že takový postup je protizákonný.

Na jakoukoli písemnost včas reagujte (nejlépe doporučeným dopisem, či dopisem s dodejkou).

Nevíte-li si s čímkoli rady, vyhledejte pomoc u někoho, komu důvěřujete, nebo se obraťte na odbornou, bezplatnou službu.

JAK TEDY KONKRÉTNĚ ŘEŠIT SVÉ FINANČNÍ/DLUHOVÉ OBTIŽE?

1. Na úplný začátek si udělejte **kompletní přehled o svých příjmech a výdajích**. Je třeba zjistit, zda není možné někde ušetřit (např. čerpáním levnějších služeb), popřípadě navýšit příjmy (přivýdělkem, čerpáním příspěvků apod.). Pokuste se také sladit termíny příjmů a výdajů tak, aby nedocházelo k pozdnímu hrazení závazků a tím i růstu dluhů.
2. Poté zjistěte **výši a druh závazků** (komu a kolik dlužíte). Dluhy mohou vzniknout tak, jak tomu bylo v případě paní Marie - nesplácením půjček, nájemného, služeb, energií či jiných poplatků (TV, telefon...), ale také například neplácením zdravotního a sociálního pojištění či výživného, nehrazením pokut nebo kvůli ručení/spoludlužnictví a závazkům vzniklým v manželství.
3. Když víte, jaké máte závazky, je třeba si ověřit, zda jsou **hrazeny řádně a včas** (Platíte je tomu, komu máte v požadovaném termínu a výši?).
4. Pakliže někde došlo ke zpoždění či hrazení závazku v nižších platbách, **co možná nejdříve zahajte (nejlépe) písemnou komunikaci s věřitelem** (s tím, komu dlužíte). Vysvětlíte mu svoji situaci a pokuste se s ním **domluvit na splátkách, které jsou reálné**.
5. Pokud dohodu o nižších platbách s **věřitelem neuzavřete písemně, stále platí, že své původní závazky neplníte**. Pouze ústní domluva o hrazení dluhu v nižších splátkách Vás tedy neochrání před možným soudním/exekučním vymáháním pohledávky.
6. Přestože věřitelé naléhají, **neslibujte jim nereálné splátky. Ještě více riskantní je snažit se řešit svou špatnou finanční situaci čerpáním další půjčky**. Tato půjčka Vám totiž často pomůže jen v oddálení nevyhnutelného. Sice dojde k uhrazení dílčí splátky dřívějších dluhů, s novou půjčkou však vzniknou další dluhy, jejichž řešení je více a více komplikované.

7. Mnoho společností slibuje snadné čerpání vysokých půjček. Na první pohled by se mohlo zdát, že snad tyto společnosti ani nebudou chtít své peníze zpět. Osobní jednání s jejich zaměstnanci je většinou příjemné, bezproblémové. Brzy k nim začnete cítit důvěru a věřit, že Vám chtějí opravdu pomoci. Pravdou ale je, že tyto společnosti se půjčováním peněz živí. Jejich **cílem je tedy v první řadě vydělat peníze, nikoli pomáhat lidem v nouzi**. Nezřídka se proto uchylují k **nezákonným či minimálně nemravným praktikám**. Mezi nejčastější patří:

- zamlčení podstatných informací;
- neposkytnutí dostatku prostoru a času k podrobnému prostudování smlouvy;
- uvádění důležitých informací drobným písmem či formou nesrozumitelných zkratk;
- vytváření psychického nátlaku (např. na okamžité čerpání půjčky);
- najímání vymáhacích agentur, které se vydávají za exekutory, přestože jimi ve skutečnosti nejsou;
- soudní řešení sebemenšího sporu, i když to není nezbytné.

8. Pakliže není Vaše situace řešitelná jinak a skutečně se rozhodnete pro čerpání půjčky, **pečlivě vybírejte, u koho si peníze půjčíte**. Nespolehejte na příjemně znějící novinový inzerát jako paní Marie. Zajímejte se o historii společnosti, o reakce jejích zákazníků, všímejte si i těch nejmenších detailů (naléhají na Vás pracovníci?, podávají Vám informace srozumitelně?, poskytují Vám dostatek času na to, si celou věc promyslet?, je vše, co podepisujete, jasné a čitelné?).

9. Některé společnosti pro poskytnutí úvěru vyžadují, aby si dlužník sehnal tzv. **ručitele či spoludlužníka**. Podstatou ručení je to, že pakliže dlužník (např. Váš blízký, kolega, soused) přestane svůj závazek splácet (a Vy budete jeho ručitelem), nastupujete v hrazení závazku na jeho místo. Budete-li spoludlužníkem, máte stejné povinnosti jako samotný dlužník. **Vždy si proto pečlivě promyslete, můžete-li někomu ručit, či být spoludlužníkem.** V praxi to často znamená, že budete muset celý závazek hradit sám/a.
10. Další zvláštností v oblasti dluhů/čerpání půjček jsou **závazky vzniklé za doby trvání manželství**. Je dobré vědět, že i když si půjčku vezme jen jeden z manželů, je za její hrazení odpovědný i ten druhý. Za závazky vzniklé v manželství tedy **zodpovídají oba manželé společně a nerozdílně!!!** Věnujte proto pozornost tomu, jak Váš partner/Vaše partnerka hospodaří s penězi, popř. zda někde nemá závazky, které nehradí. **Pokud se stane, že dluh na sebe vezme Váš manžel nebo manželka bez Vašeho vědomí a souhlasu, informujte o tom bez prodlení věřitele!** Ochranou před vymáháním dluhů v rámci společného jmění manželství není ani **zúžení společného jmění manželů**, pokud o této dohodě není informován věřitel! O zúžení společného jmění manželů tedy musíte informovat věřitele ještě před podpisem smlouvy o úvěru.
11. Pozor si dejte i na tzv. „**oddlužovací společnosti**“. Tzv. oddlužení/osobní bankrot je nástroj, který umožňuje řešení dluhové situace. Jedná se o právně a administrativně náročný proces, který řídí krajský soud. „Oddlužovací společnosti“ nabízejí vypracování dokumentů pro soud, popřípadě provázení celým soudním řízením. Často tak činí za nemalé finanční odměny (v řádech desítek tisíc korun), a to bez záruky úspěchu. Chcete-li se o oddlužení dovědět více, zkontaktuje organizace, které se této tématice věnují bezplatně, nebo se **informujte přímo na krajském soudu**. Ušetříte si tak mnoho starostí a nepochybně i financí.

ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ

Důkladně si promyslím, zdali (popř. u koho) si půjčím.

Ve smlouvě si dávám pozor na riziková ujednání (úrok z prodlení, sankce, srážky ze mzdy, rozhodčí doložka).

Když nemohu hradit své závazky, ihned o tom písemně informuji své věřitele (ty, komu dlužím).

Ani v takové situaci nejednám pod tlakem.

Neslibuji nespílitelné. Nečerpám další půjčky. Vyhledám odbornou pomoc.

A pink piggy bank is the central focus, positioned on a green and blue patterned surface. Three medical syringes are shown: one on the left, one on the right, and one on the right side of the piggy bank's body. The syringe on the right side of the piggy bank is inserted into its side. The syringe on the right side of the image is a large, black-handled syringe with a 50ml scale and some handwritten text, including 'ET SKÝCH'. The syringe on the left is a smaller, clear syringe. The background is a light-colored, textured wall.

ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ÚVĚRU

XYTOUTOŽENÁ PŮJČKA PANA STANISLAVA

Pan Stanislav ztratil zaměstnání a skončil v evidenci úřadu práce bez nároku na podporu v nezaměstnanosti. Ocitl se tak zcela bez příjmu, závislý na pomoci od rodiny. Tuto svoji situaci chtěl dočasně vyřešit půjčkou. Obrátil se na zprostředkovatelskou společnost, která mu slíbila, že pro něj půjčku sežene. Za svoji „pomoc“ chtěla společnost poplatek 8 000 Kč. Pan Stanislav tyto peníze sehnal v rodině a poplatek zaplatil. Společnost mu ještě uložila povinnost sjednat si životní pojištění - to prý aby působil důvěryhodněji a zodpovědněji vůči možným věřitelům. Pan Stanislav přistoupil i na to

a pojištění si uzavřel. Společnost však ani po několika měsících s žádnou nabídkou na půjčku nepřicházela. Pan Stanislav přitom neměl peníze na placení běžných věcí, natož pak na pojištění. Po čase tedy musel pojištění vypovědět. V tu chvíli se mu ozvala zprostředkovatelská společnost a upozornila ho, že porušil smlouvu, kterou spolu uzavřeli a má proto zaplatit pokutu ve výši 10 000 Kč. Pan Stanislav tak podpisem smlouvy se zprostředkovatelskou společností přišel o 18 000 Kč a ještě se vystavil riziku exekuce, pokud by peníze společnosti ihned nezaplatil.

X Stejně jako pan Stanislav, hledá řada lidí v podobně složité životní situaci pomoc u zprostředkovateli úvěrů. Ti slíbí, že pro ně půjčku najdou, i když jsou žadatelé bez příjmu, mají další dluhy, nebo jim dokonce hrozí exekuce. Ve skutečnosti se však zprostředkovatelé

zavazují pouze k tomu, že budou půjčku hledat. A tak si nechají platit za snahu, nikoliv za výsledek. Mělo by jim být přitom předem jasné, že zadlužený člověk s minimálním nebo dokonce žádným příjmem na půjčku u solidní společnosti nedosáhne.

Ještě nebezpečnější pak může být, pokud zprostředkovatelská společnost zadluženému člověku s nízkým příjmem půjčku skutečně nabídne. Nemůže ji sehnat nikde jinde než u nesolidní společnosti, která bude chtít na dlužníkově vydělat další peníze. Ve smlouvě proto zakotví obrovské pokuty

a nepřiměřené záruky. Člověk tak nakonec může přijít o všechny peníze i střechu nad hlavou.

Cílem této kapitoly je varovat před praktikami zprostředkovatelských společností. Ústředním doporučením je s těmito společnostmi za žádných okolností smlouvy nepodepisovat.

JAK POZNÁTE NEBEZPEČNOU ZPROSTŘEDKOVATELSKOU SPOLEČNOST?

1. **Slibuje**, že Vám sežene **půjčku** i v situaci, kdy jste zadlužen/á, nemáte pravidelný příjem, nebo Vám dokonce hrozí exekuce.
2. **Chce peníze**, i když Vám žádnou půjčku ještě nesehnala.
3. **Poplatek**, který žádá, je **nevratný**.
4. Požaduje, abyste si **sjednal/a pojištění** a zvýšil/a tak svoji úvěruschopnost. Za porušení plateb pojistného si nárokuje **pokutu**.
5. Žádá **odměnu** z úvěru, který sjedná. Za nezaplacení odměny si nárokuje **pokutu**.
6. Chce po Vás **údaje a dokumenty** ke všem stávajícím dluhům. Pokud je nemáte, nebo je přinesete pozdě, nárokuje si **pokutu**.
7. Pokutu si nárokuje i tehdy, když nabídnutou **půjčku odmítnete**.
8. Chce, abyste ve smlouvě souhlasil/a s **rozhodčí doložkou**.

ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ

Se zprostředkovatelskou společností smlouvu v žádném případě nepodepisuji!

Pokud nemám pravidelný příjem, nemůže mi zodpovědně půjčit žádná úvěrová společnost. V takové situaci mi nezbývá nic jiného, než se smířit s tím, že na bezpečnou půjčku zkrátka nedosáhnu. Řešení musím hledat jinde.

Vždy se mohu obrátit na bezplatnou pomoc neziskových organizací.

**ZADLUŽENÍ JAKO
TRESTNÝ ČIN?!**

SOUHRA OKOLNOSTÍ A NEOČEKÁVANÉ DŮSLEDKY...

Pan Aleš (56) řadu let pracuje jako dělník. S náročnou životní situací se setkal ve chvíli, kdy jeho manželka nečekaně požádala o rozvod. Do té doby pracovali na nutné rekonstrukci domu, na kterou společně čerpali finanční prostředky z menších úvěrů u bankovních i nebankovních institucí. Po rozvodu přišel pan Aleš ještě o práci. Závazky nestíhal hradit řádně a v jednotlivých půjčkách se přestal orientovat. Ztratil přehled o termínech splatnosti i výši splátek. Poslední z půjček byla jen zoufalý pokus jak zaplatit splátky jiných závazků a vypořádat se s manželkou. Tím však pan Aleš svoje dluhy jen prohloubil a situace se dále zhoršovala. Rozhodl se tedy prodat dům a z výtěžku

všechny dluhy splatit. O vlastnictví domu se začala soudit matka pana Aleše a prodej domu tak nebyl v dohledné době možný. Pan Aleš se tedy rozhodl vyřešit svoji situaci podáním návrhu na povolení oddlužení. V tu chvíli se ozvala úvěrová společnost, u které si pan Aleš vzal poslední půjčku. Úvěrová společnost se cítila být jednáním pana Aleše podvedena a podala na něho trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu. Pan Aleš byl odsouzen podmínečně na 12 měsíců z přečinu podvodu dle §209 a je povinen zaplatit škodu ve výši jistiny poskytnuté půjčky. Navíc je ohroženo samotné insolvenční řízení.

Tento příběh je bohužel jeden ze stále častějších příkladů, kdy lidé v komplikované životní situaci (ztráta zaměstnání, rozvod, nečekaný výdaj za energie, apod.) nezvládnou objektivně nahlédnout na problém a rozhodnou se řešit finanční tíseň další půjčkou či úvěrem. Často přitom podleh-

nou nátlaku zprostředkovatelů úvěrů. Ti se snaží uzavřít s lidmi smlouvu i za okolností, kdy jsou si dobře vědomi, že klient má řadu dalších závazků a nedostatečný příjem. Neověřují si žadatelovu bonitu, „navádí“ ho ke zkreslování údajů o výši příjmu a jiných dlužných závazků.

Úvěrová společnost, která řádně nezkoumala, zda bude její klient schopen řádně splácet závazek, by přitom neobstála před nároky zákona o spotřebitelském úvěru. Řada takových společností nesplňuje povinnosti stanovené tímto zákonem i v jiných ohledech. Proto se své pohledávky nedomáhají u soudu, který by přísně posuzoval jejich smlouvu a okolnosti, za kterých došlo k jejímu podpisu. Namísto

toho podávají tyto společnosti na své dlužníky trestní oznámení. Pro uznání dlužníka vinným v trestním řízení pak mnohdy stačí prokázat nepřímý úmysl dlužníka. To může být i situace, kdy dlužník nesdělí některé informace o svém příjmu (např. v době sjednání úvěrové smlouvy měl vyšší celkový součet splátek než příjem a úvěrovou společnost o tom neinformoval).

DEFINICE TRESTNÝCH ČINŮ, DLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU:

PODVOD §209

(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

ÚVĚROVÝ PODVOD §211

(1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Z policejních statistik vyplývá, že typickým pachatelem úvěrového podvodu je nezaměstnaný, důchodce příp. invalidní důchodce, přičemž jednotlivá částka úvěru nepřesahuje částku pět nebo deset tisíc Kč!

K nejčastějším pochybení dochází, když v žádosti o půjčku uvede pachatel nepravdivý údaj o zaměstnavateli a výši mzdy, případně o výši důchodu nebo příjmu z brigády, a následně úvěr nesplácí. Dalším závažným pochybením je padělání listin dokládajících zaměstnání, výši příjmu, doklady o daňovém přiznání, apod.

JAK PŘEDCHÁZET TÉTO SITUACI?

Nikdy neuvádějte nepravdivé informace o Vašem příjmu a závazcích!

Nedůvěřujte zprostředkovatelům úvěrů, kteří Vám chtějí „pomoci“ a předvyplní formulář k žádosti o půjčku místo Vás.

Nevěřte radám některých zprostředkovatelů, že pokud uvedete vyšší příjem, získáte půjčku bez problémů.

Nezatajujte ani výši splátek u dluhů, které již máte a které případně nezvládáte hradit.

Nikdy nedávejte z ruky své osobní doklady s uvedeným rodným číslem!

Snažte se hradit alespoň částečně daný závazek! Pokud již nezvládáte hradit včas a řádně své závazky, poradte se s některou z nezávislých odborných poraden.

Pokud proti Vám bylo zahájeno trestní řízení pro podvod a Vy jste přitom neměl/a v úmyslu úvěrovou společnost podvést, ani závazek nesplácet, musíte toto dokázat orgánům činným v trestním řízení (policejní orgány, státní zastupitelství, soud).

Máte právo k nahlédnutí do spisu trestního řízení.

Pokud nemáte dostatečné příjmy (jste v hmotné nouzi) a požádáte o bezplatnou právní obhajobu (soud nebo poté Českou advokátní komoru), je šance, že Vám bude obhájce přidělen. Včas reagujte na výzvy a obsílky soudu. V trestním řízení jsou zpravidla kratší lhůty (např. 8 dní).

Pokud si nevíte rady v trestním řízení, obraťte se na některou z občanských poraden nebo organizací, které poskytují právní poradenství nebo asistenci.

ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ

Nepodepisuji rizikové smlouvy u pochybných úvěrových společností, zvláště když už mám problémy se splácením jiných svých závazků!

V žádosti o půjčku nikdy neuvádím zkreslené údaje o své finanční situaci!

Jsem obezřetný vůči radám zprostředkovatelů úvěrů, kteří se ženu především za vlastním ziskem!

Pokud došlo k podání trestního oznámení, vyhledám raději neprodleně trestně právní poradenství!

EXEKUCE

**EXEKUČNĚ
ZABAVENO**

Tato věc byla dne 21. 11. 19
dopřes do soudního manského věci

103Ez 47976/18

5

KARLOVY DLUHY Z NEROZVEDENÉHO MANŽELSTVÍ

Pan Karel je sice ženatý, ale ve společné domácnosti s manželkou nežije již několik let. Manželka žije ve vlastní domácnosti již s novým partnerem, se kterým má i novou rodinu. Před několika měsíci přišel panu Karlovi příkaz k exekuci příkázáním pohledávky z účtu – byl mu obestaven účet. Pan Karel si nebyl vědom žádného svého dluhu, a proto se obrátil na exekutora.

Ke svému překvapení zjistil, že dlužníkem je manželka. Sděлил exekutorovi, že s manželkou již několik let nežije. Exekutor mu ale vysvětlil, že vzhledem k tomu, že jsou stále manželé, je v jeho pravomoci takto postupovat. V současné době tedy pan Karel splácí dluh své manželky - na jeho námitky o odloučeném životě nebyl brán ohled.

V této kapitole se zaměříme na průběh exekučního řízení tak, abyste se dokázal/a v exekutorském řízení orientovat a případně hájit svá práva. Na jedné straně stojí pravomo-

ci a práva exekutora, na straně druhé povinnosti a práva dlužníka (povinného). Na začátek je nutné říci, že exekuce nepřichází bez předchozího upozornění.

CO PŘEDCHÁZÍ EXEKUCI?

1. Jestliže řádně, nebo vůbec neplníte své finanční závazky, **vyzve Vás věřitel k plnění** dle dohodnutých podmínek.
2. Pokud ani po této výzvě nezačnete své dluhy hradit, přistupuje věřitel k soudnímu vymáhání pohledávky. V tomto řízení (tzv. nalézací řízení) **soud zkoumá**, zda je pohledávka oprávněná a následně vydá usnesení s rozhodnutím - kdo komu dluží a v jaké výši musí být pohledávka uhrazena. Při tomto soudním řízení se **můžete bránit** – tzn. napadat výši dluhu, či se bránit něčemu, co vymáháno být nemá.
3. Pokud ani po soudním rozhodnutí dluh neuhradíte, může věřitel přistoupit k tomu, že se obrátí na exekutora, aby mu **dlužnou částku pomohl vymocit**.

Jak je tedy patrné, **exekuce přichází jako poslední krok vymáhacího řízení**.

TABULKA RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

RIZIKOVÉ JEDNÁNÍ	MOŽNÉ NÁSLEDKY
Nesplácení závazku, nepřebírání pošty, žádná komunikace s věřiteli.	Přijdete o možnost domluvit se s věřitelem mimosoudně. Váš dluh naroste o pokuty a poplatky za advokáty. Ztratíte možnost odvolat se a bránit. Vystavíte se riziku exekuce.
Vyhýbání se kontaktu s exekutorem, nepřebírání pošty.	Ztrácíte přehled o svých závazcích. Připravujete se o možnost domluvit se s exekutorem na splátkovém kalendáři. Vystavujete se riziku jeho osobní návštěvy u Vás doma.
Rezignace na obranu vlastních práv při chybném nebo nepřiměřeném postupu exekutora.	Zbytečně přijdete o svůj majetek či finance.

KDY SE DOZVÍM, ŽE JE PROTI MNĚ VEDENA EXEKUCE?

O tom, že na Vás byla podána exekuce, se dozvíte od exekutora. Ten je povinen zaslat Vám **vyrozumění o zahájení exekuce**, exekuční návrh, kopii exekučního titulu (což může být nejčastěji platební rozkaz vydaný soudem, ale také např. rozhodčí nález vydaný rozhodcem) a **výzvu k dobrovolnému plnění**.

Ve výzvě k dobrovolnému plnění bude oznámení o možnosti splnit povinnost **do 30 dnů** ode dne oznámení. V této lhůtě můžete uhradit dlužnou částku spolu se zálohou na snížené náklady exekuce. Po splnění této povinnosti je exekutor povinen neprodleně vydat příkaz k úhradě nákladů exekuce a tímto je věc prakticky skončená.

JAK PROBÍHÁ EXEKUCE?

Nejčastějšími způsoby exekuce, se kterými se můžete při vymáhání peněžitého dluhu setkat, jsou tyto tři typy exekuce:

Exekuce příkázáním pohledávky z účtu – obstavení bankovního účtu

Exekutor může obstavit Váš bankovní účet, ze kterého od toho momentu nebudete moci čerpat žádné prostředky. Účet zůstává zablokovaný po celou dobu trvání vymáhání exekuce. V této době nemůžete s účtem nakládat. To znamená, že ho nemůžete ani zrušit. Pokud na účtu byl větší obnos peněz, lze si z účtu **jednorázově vybrat částku rovnající se dvojnásobku životního minima**.

Exekuce srážkami ze mzdy

Další možný způsob vymáhání dlužné částky je **postižení Vašich příjmů**. V tomto případě bude doručen exekuční příkaz nejen Vám, ale i Vašemu zaměstnavateli. Exekucí může být postižena nejen mzda, ale i např. invalidní či starobní důchod, rodičovský příspěvek nebo nemocenská. Pokud bude postižen Váš příjem, zůstane Vám z tohoto příjmu **nezabavitelná částka** (ta se skládá ze životního minima a normativních nákladů na bydlení; zvyšuje se o vyživovací povinnost k manželce či manželovi a dětem).

Exekuce prodejem movitého a nemovitého majetku

Exekuce movitého a nemovitého majetku je dalším krokem, kterého může exekutor využít. Jedná se o velmi nepříjemnou formu exekuce, kdy Vás exekutor může navštívit přímo v domácnosti a zabavit Váš majetek. K této formě exekuce by mělo dojít až tehdy, když se nepodařilo dluh vymoci jinými prostředky.

Exekuci movitého majetku předchází návštěva exekutora na adrese, kde se zdržujete (nemusí zde být Vaše trvalá adresa). Exekutor provede soupis movitých věcí, které exekučně zabavuje. Pokud zabavený majetek v bytě zůstává, nesmíte s ním nakládat ve smyslu prodeje apod.

Exekuci nemovitého majetku se rozumí prodej nemovitostí dlužníka. Tento prodej může probíhat formou dražby.

CO SMÍ A NESMÍ EXEKUTOR ZABAVIT?

Pokud dojde k exekuci movitého majetku, exekutor může zabavit jen ten majetek, který je ve vlastnictví dlužníka. Ale i některé věci, které dlužník vlastní, nesmějí být zabaveny. Jde zejména o běžné oblečení, hotovost do dvojnásobku životního minima, běžné vybavení domácnosti (např. stůl, židle, postele, skříň, pračka, lednice apod. - zejména pak pokud jsou v domácnosti nezletilé děti), věci, jejichž zabavení je v rozporu s morálními pravidly (např. snubní prsteny), zdravotnické pomůcky, které dlužník potřebuje ke kompenzaci svého handicapu a věci, které prokazatelně potřebuje dlužník k výkonu svého povolání.

KAM SMÍ A NESMÍ EXEKUTOR?

Platí, že exekutor smí všude tam, kde se důvodně domnívá, že má dlužník svůj majetek. To znamená, že se zdaleka nemusí řídit pouze místem trvalého bydliště dlužníka, ale může i tam, kde se dlužník dlouhodobě zdržuje bez toho, aby zde byl oficiálně nahlášen. Tak se může stát, že Vás exekutor navštíví v domácnosti, i když dluh nemáte přímo Vy, ale jiný člen Vaší domácnosti.

JAK SE MŮŽU BRÁNIT?

Pokud máte pochybnosti o správnosti postupu exekutora, nebo pokud se exekutor chová hrubě a nerespektuje Vaši důstojnost, máte právo si stěžovat. **Stížnost na exekutora** můžete podat k Exekutorské komoře, Ministerstvu spravedlnosti nebo exekučnímu soudu.

Pokud máte za to, že exekuce probíhá neoprávněně, nebo pokud exekutor zabavuje věci, které jsou exekučně nepostížitelné, máte právo podat **návrh na zastavení exekuce**. Nerezignujte v takovém případě na obranu Vašich práv, která v exekuci máte!

Pokud exekutor zabaví věci, které nepatří dlužníkovi, můžete se jako vlastník těchto věcí domáhat jejich navrácení. Máte právo podat **návrh na vyloučení věcí z exekuce**. Neváhejte obrátit se na Vaše blízké nebo odborníky, kteří Vám s tím mohou pomoci!

CO JE JEŠTĚ DOBRÉ VĚDĚT

Pokud máte velké množství dluhů, které dospěly až do exekuce, je možné za určitých podmínek žádat o **sloučení některých nařízených exekucí**. Exekuce nařízené pro vymáhání dluhů jednoho věřitele u stejného exekutora mají být sloučeny automaticky. V jiných případech je nutné o sloučení exekucí požádat, avšak pouze za splnění určitých podmínek. Vyhledejte v takovém případě odbornou pomoc a poraďte se. Můžete výrazně ušetřit za náklady každé jednotlivé exekuce!

Pokud spadají Vaše dluhy do společného jmění manželů, může exekutor postihnout exekucí i **příjem nebo účet manžela/ky dlužníka**, a to i v případě, že manžel/ka není uveden/a jako spoludlužník!

Pokud není exekuce vedena proti Vám, ale proti dlužníkovi, se kterým sdílíte společnou domácnost, změna jeho trvalého bydliště k ochraně Vašeho majetku nestačí.

ZÁVĚREČNÉ SHRNTÍ

Exekuci mohu předejít včasnou komunikací s věřitelem.

V případě exekuce komunikuji s exekutorem a dodržuji dohody, které jsme uzavřeli.

Pokud byl při exekuci zabaven majetek, který neměl být zabaven, mohu se bránit návrhem o vyškrtnutí věcí ze soupisu.

Při sdílení společné domácnosti s jinou osobou se snažím zjistit, zda dotyčný nemá dluhy.

AKCE

PRODEJ MIMO OBVYKLÉ PROSTORY ANEB PŘEDVÁDĚCÍ AKCE, PODOMNÍ A POCHŮZKOVÝ PRODEJ

Paní Helena se zúčastnila předváděcí akce. Na této akci měla probíhat ochutnávka kořenících směsí. Hlavním bodem programu však bylo předvádění a prodej nádobí, indukční plotýnky, kuchyňského robotu a čistící jednotky. Ke konci akce byla paní Helena pozvána za plentu. Zde ji prodejci sdělili, že vyhrála zboží v hodnotě 85 000,-Kč. Je však potřeba, aby jim uhradila 40 000,-Kč a zboží si může převzít. Paní Helena toto odmítla. Po chvíli obratného nátlaku jí však prodejci umluvili ke koupi čistící jednotky za 10 000,-Kč. Kupní smlouvu paní Helena podepsala na místě. Čistící jednotka jí byla předána v domácnosti, kde paní Helena také zaplatila cenu. Druhý den si paní Helena nákup rozmyslela a rozhodla se odstoupit od smlouvy a zároveň vrátit zboží. Došlo jí, kromě jiného, že vlastně ani neví, co by měla čistící jednotka čistit. Výklad prodejce byl tak překotný, se spoustou cizích slov, že se v něm paní Helena ztratila. Dopis, ve kterém odstupuje od smlouvy, spolu se zakoupeným zbožím zaslala na adresu firmy uvedené na kupní smlouvě. Věc měla za téměř

vyřízenou. Dopis a zboží se jí však vrátilo jako nepřevzaté. Paní Helena se rozhodla dopis i zboží zaslat ještě jednou. Zároveň telefonovala zaměstnanci společnosti, který jí zboží prodal. Zaměstnanec jí po telefonu sdělil, že neví, jak mohlo dojít k tomu, že zboží nikdo nepřevzal. Sám se o to, prý osobně, postará. K velkému zklamání paní Heleny se jí dopis i zásilka opět vrátilo zpátky jako nepřevzaté. Paní Helena tedy vše zaslala ještě jednou. Při pokusech o telefonát do společnosti však již neuspěla. Nikdo ho na druhém konci nezvedal. Paní Heleně nakonec nezbylo nic jiného, než celou věc řešit soudní cestou. Společnosti zaslala předžalobní výzvu. Když na ni nikdo nereagoval, podala u příslušného soudu žalobu o zaplacení 10 000,-Kč, které jí podle zákona náleží. Vymožení práva paní Heleny však může být nakonec problematické. Jestli společnost již neformálně zkrachovala nebo nemá žádný majetek, exekuční vymáhání zřejmě skončí neúspěchem. Paní Helena i přes dodržení zákonných postupů zřejmě své peníze nedostane zpátky.

V posledních letech se doslova „roztrhl pytel“ s množstvím předváděcích akcí na různé zboží a služby. Bohužel se jedná z velké části o akce nečestných prodejců, kteří chtějí podvodným způsobem vylákat peníze od neinformovaných nebo mnohdy bezbranných lidí. Především díky mediální kampani k dokumentárnímu filmu Šmejdi si začal stát tohoto problému více všímat a předváděcí akce regu-

lovat. Obdobně byly v mnoha obcích zakázány i další druhy prodeje mimo obvyklé místo – tedy podomní a pochůzkový prodej.

Někteří prodejci však stále hledají nové cesty jak tyto zákony a nařízení obejít. Cílem kapitoly je seznámit čtenáře s riziky, následky a novými praktikami tohoto novodobého fenoménu a zároveň ukázat možnou obranu.

A CO SE JEDNOTLIVÝMI TYPY PRODEJŮ VLASTNĚ MYSLÍ?

Pochůzkový prodej

prodej mimo provozovnu, kdy je zákazník vyhledán prodejcem např. na ulici, náměstí, parkovištích, v obchodním centru.

Podomní prodej

prodej mimo provozovnu, kdy je zákazník vyhledán prodejcem v místě svého bydliště.

Předváděcí prodejní akce

akce určená pro omezený počet lidí, kde dochází k předvádění a prodeji služeb nebo výrobků.

Provozovna – obchod

prostor, ve kterém se vykonává podnikatelská činnost (prodejna, kancelář, stánek, stůl – pult). Musí být náležitě označen a nahlášen.

V TABULCE UVÁDÍME MOŽNÁ RIZIKA A NÁSLEDKY SPOJENÉ S PRODEJEM MIMO OBVYKLÉ MÍSTO/PROVOZOVNU:

RIZIKOVÉ JEDNÁNÍ	MOŽNÉ NÁSLEDKY
Návštěva předváděcí prodejní akce. Účast na zájezdu spojeném s předváděcí akcí.	Vystavíte se tlaku obchodníka (omezení pohybu, pohrůžky, křik apod.).
Pozvání pouličního nebo podomního prodejce k sobě domů.	Dovolíte cizí osobě pohybovat se u Vás doma (riziko krádeže, vykradení bytu). Vystavíte se možnému nátlaku obchodníka. Jednáte beze svědků.
Přijetí pozvání ze strany prodejce do provozovny, obchodu.	Uzavřete-li smlouvu v provozovně nebo v obchodu, neplatí možnost odstoupení do 14ti dnů od podpisu smlouvy.
Podepsání smlouvy bez potřebných informací a možnosti se o koupi s někým poradit.	Koupíte, nebo objednáte předražené, případně nepotřebné zboží - produkt (např. mobilní tarify, energie, internet) za nevýhodných podmínek.
Podepsání úvěrové smlouvy na kupované zboží.	Za předražené zboží zaplatíte ještě více (úroky, poplatky, sankce za nesplácení).
Jednání v časové tísní a pod nátlakem obchodníka.	Podepíšete nevýhodnou smlouvu a koupíte často nepotřebné a nefunkční produkty.
Mlčení o problému.	Promeškáte lhůtu, ve které je možné od smlouvy odstoupit.
Nesplácení zboží.	Každé neuhrazení řádné platby Vám navýší dlužnou částku. Budete ohrožen/a exekucí.

JAK LZE TĚMTO RIZIKŮM PŘEDEJÍT A ČEHO SE VYVAROVAT:

1. **Neúčastněte se předváděcích akcí** a odmítněte pozvání, kterých se Vám dostane. Obchodní zástupci jsou školeni, jak účastníky ke koupi přesvědčit. Jejich původní příjemné chování se velmi často mění. Na koupi naléhají. Vyhrožují například tím, že nechají účastníky v místě konání akce. Při zahraničních zájezdech (nejčastěji Německo, Rakousko) využívají obchodníci neznalosti jazyka a prostředí. Snadněji tak podlehnou jejich nátlaku. V případě zájezdů do Turecka či Egypta se nelze spolehnout na právní ochranu platnou v zemích EU.
2. Pokud si **sjednáte schůzku s prodejcem** u Vás doma, **nelze se odkazovat na zákaz** podomního prodeje. Navíc může být velmi složité donutit ho byt opustit (bude trvat na podepsání smlouvy). Když se bude prodejce chovat hrubým způsobem, může se tak dít bez dalších svědků.
3. V případě podpisu smlouvy u Vás doma nebo na předváděcí akci můžete do **14ti dnů od smlouvy odstoupit**. Pokud smlouvu podepíšete v provozovně/v obchodě, 14ti denní lhůta neplatí. Odstoupení se potom řídí pouze smluvními podmínkami.
4. Pokud u Vás zazvoní podomní prodejce, nikdy ho **nevpouštějte dovnitř**, ani když Vás o to žádá. Nikdy nemůžete vědět, o koho skutečně jde. Často dochází ze strany těchto osob ke krádežím v bytech, případně k vytipování bytů k vloupání. V některých obcích Plzeňského kraje je navíc podomní prodej zakázán (např. Plzeň) a pochůzkový prodej omezen (např. v Plzni oblast historického centra). V takovém případě byste měl/a ihned informovat příslušnou městskou policii.
5. Pakliže jste s kupní smlouvou podepsal/a i smlouvu úvěrovou, je také možné od ní odstoupit. Odstoupení od úvěrové smlouvy však není jednoduchý úkon. A proto je vždy vhodné **vyhledat odbornou pomoc**.

6. Jestliže Vás prodejce nutí smlouvu podepsat v časové tísní, zcela jistě se nejedná o poctivého prodejce. **Smlouvu** by Vám měl být ochoten **dát dopředu k prostudování**.
7. Máte-li problémy spojené s návštěvou předváděcí prodejní akce, podomním nebo pouličním prodejem, nestyďte se a obraťte se na někoho, kdo Vám pomůže. **Nenechávejte si problém pro sebe, i když máte strach z reakce okolí.**

ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ

Předváděcím akcím se raději vyhýbám a nenavštěvuji je!

Prodejce nezvu a nepouštím k sobě domů.

Kupní, ani úvěrovou smlouvu nepodepisuji pod nátlakem. Mám dostatek času, abych si je přečetl/a, poradil/a se. Podepisuji jen to, čemu rozumím.

Zboží zakoupené mimo obvyklé prostory mohu do 14 dnů prodejci bez sankcí vrátit.

Jakékoliv podezřelé jednání ze strany podomních nebo pochůzkových prodejců hlásím příslušné městské policii. Nekalé praktiky hlásím na Českou obchodní inspekci (ČOI).

ODDLUŽENÍ A ODDLUŽOVACÍ AGENTURY

PŘÍBĚH PANÍ VĚRY

Věra (29 let) se dostala do problémů s dluhy postupně a nenápadně. Po ukončení školy si pronajala byt v Plzni. Chtěla si ho zařídit, a proto si vzala první úvěr. Dále si chtěla koupit auto, to vyřešil leasing. Vzhledem k tomu, že měla dobře placenou práci, nebyl pro ni problém vše platit. Pak ale dlouhodobě onemocněla. Finanční rezervu neměla - splátky se začaly opožďovat. Po návratu do zaměstnání ji čekalo nepříjemné překvapení - dostala výpověď. Z podpory v nezaměstnanosti nevládala uhradit vše potřebné – ani nájem. Vzala si tedy další, tentokrát nevýhodnou půjčku a pak ještě jednu. Protože nemohla stále najít zaměstnání, dluhy rostly,

až byly téměř všechny na exekuci. V té době se podařilo Věře najít si práci. Výše dluhů ale byla už tak vysoká, že jí po exekuční srážce zbývalo jen na nájem. Pokusila se o konsolidaci dluhů (sloučení závazků do jednoho), nicméně už byla v registru dlužníků a toto řešení nebylo možné. Zkoušela si domlouvat splátkové kalendáře na jednotlivé exekuce, ale ani to její situaci nezlepšilo. Zjistila, že exekutoři vyžadují mnohem vyšší splátky, než bylo v jejích možnostech. Jelikož ale paní Věra měla díky novému zaměstnání stabilní příjem na splacení alespoň části svých dluhů, rozhodla se, že bude svou situaci řešit oddlužením.

Oddlužení však není jednoduchá záležitost. Jedná se o institut, který má své zákonné podmínky a průběh. Ty nejzákladnější in-

formace Vám představíme v této kapitole, jejímž cílem je také varovat před některými praktikami oddlužovacích agentur.

ODDLUŽENÍ

CO JE TZV. ODDLUŽENÍ?

Oddlužení (též osobní bankrot) je **způsob řešení úpadku dlužníka**. Úpadkem dlužníka se myslí taková situace, kdy má dlužník více věřitelů, kterým dlouhodobě nezvládá hradit řádně své závazky. Ani do budoucna pak nelze vzhledem k jeho příjmu a majetkovým poměrům očekávat, že se jeho situace výrazně zlepší.

Oddlužení je upraveno zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení.

JAKÉ JSOU ZPŮSOBY ODDLUŽENÍ?

Existují **dva způsoby** oddlužení:

ODDLUŽENÍ PLNĚNÍM SPLÁTKOVÉHO KALENDÁŘE

- každý měsíc Vám budou za účelem oddlužení prováděny srážky z příjmu, tyto splátky budou poměrně rozdělovány mezi Vaše věřitele

ODDLUŽENÍ ZPENĚŽENÍM MAJETKOVÉ PODSTATY

- prodá se Váš nezajištěný majetek (např. nemovitost)

O způsobu oddlužení přitom rozhodují věřitelé, případně soud. Přání dlužníka nemá oproti požadavku věřitelů žádnou váhu.

JAKÉ JSOU PODMÍNKY TZV. ODDLUŽENÍ?

Oddlužení není pro každého. Zde uvádíme pouze základní informace o tom, jaké skutečnosti musíte doložit, abyste splnil/a základní podmínky.

- Musíte prokázat, že **jste v úpadku**, nebo Vám tento bezprostředně hrozí. To znamená, že máte více věřitelů a dlouhodobě nezvládáte hradit splátky, ke kterým jste se u nich zavázal/a.
- **Nejste podnikatel a nemáte dluhy z podnikání.** Oddlužení totiž není pro podnikatele. Existují ovšem situace, kdy soud oddlužení povolí i přesto, že některé dluhy pocházejí z podnikání. Jedná se však o specifické případy. Pokud jste podnikatel, máte dluhy z podnikání a přesto uvažujete o řešení svého úpadku skrze oddlužení, je dobré nejprve se o Vaší situaci poradit s odborníkem.
- Máte **legální a stabilní příjem** (např. mzda ze zaměstnání, důchod), **nebo jste vlastníkem hodnotné nemovitosti.** Nemovitost nesmí být zatížena zástavou nebo hypotékou, aby ji bylo možné v oddlužení zpeněžit a peníze použít na úhradu dluhů.
- V průběhu 5ti let trvání oddlužení jste schopen/a **zaplatit minimálně 30% svých nezajištěných závazků.** Závazky zajištěné např. nemovitostí se i v rámci oddlužení musí uspokojit ze 100%.
- **V době posledních 3 měsíců** před podáním návrhu na povolení oddlužení jste **nečerpal/a novou půjčku.**
- V posledních 3 letech před podáním návrhu na povolení **oddlužení jste neprodal/a hodnotnější majetek** (nemovitosti apod.), nebo jej nepřepsal/a na jinou osobu. Pokud ano, musely být peníze použity na úhradu dluhů.

JAK ODDLUŽENÍ PROBÍHÁ A JAKÉ JSOU JEHO ÚČINKY?

Oddlužení není pro každého. Zde uvádíme pouze základní informace o tom, jaké skutečnosti musíte doložit, abyste splnil/a základní podmínky.

- Insolvenční řízení je zahájeno podáním *Návrhu na povolení oddlužení*. Návrh podáte ke Krajskému soudu podle místa Vašeho trvalého bydliště. Pokud žádáte o oddlužení společně s manželem/manželkou, je nově nutné podat si společný návrh manželů.

Účinek: Po podání *Návrhu na povolení oddlužení* proti Vám již nemůže být vykonána exekuce.

- Následně je zkoumáno, zda splňujete všechny zákonné podmínky pro povolení oddlužení. Věřitelé mají možnost vyjádřit se ke způsobu, kterým má oddlužení probíhat.
- V případě povolení oddlužení plněním splátkového kalendáře budete platit měsíční splátku k rukám insolvenčního správce, který peníze přerozděluje věřitelům poměrně.

Účinek: Po splnění oddlužení budete osvobozen/a od úhrady zbytku Vašich dluhů. Vaše dluhy přitom nezanikají, stávají se však nevymahatelné. Věřitelé po Vás tedy nebudou moci zbytek dluhů vymáhat.

NA CO SI DÁT V PRŮBĚHU ODDLUŽENÍ POZOR?

- Pokud si podáte *Návrh na povolení oddlužení*, aniž byste splňoval/a zákonné podmínky pro jeho povolení, hrozí Vám prohlášení konkursu. Konkurs ale nemá účinky oddlužení! Od placení zbytku dluhů nebudete v případě konkursu osvobozen/a!
- Je potřeba, abyste dodržoval/a stanovená pravidla oddlužení (hradit měsíční splátku, hlásit insolvenčnímu správci jakékoliv změny, pravidelně dokládat potvrzení o příjmech soudu a insolvenčnímu správci).
- Po dobu trvání oddlužení budete mít pouze příjmy ve výši nezabavitelné částky. Ujistěte se, že Vám tato částka bude stačit na úhradu bydlení a Vašeho živobytí.
- V případě opakovaného porušení pravidel může být Vaše oddlužení zrušeno. Pak bude prohlášen konkurs na Váš majetek.

JAK POSTUPOVAT, KDYŽ SE ROZHODUJETE PRO ODDLUŽENÍ?

- Nejprve si udělejte kompletní přehled o svých závazcích a jejich aktuální výši (komu a kolik dlužíte, kdo závazek případně vymáhá). Připravte si dokumentaci k závazkům a ke svým příjmům.
- Zjistěte si všechny potřebné informace o tom, zda splňujete podmínky pro podání návrhu na povolení oddlužení.
- Popřemýšlejte, jaký dopad bude mít toto rozhodnutí na Váš život v následujících 5 letech (zvládnete platit i další věci např. nájemn, služby, energie atd.)?
- Pokud si se sepsáním Návrhu na povolení oddlužení nebudete vědět rady, obraťte se raději na odborníky, kteří se v této problematice orientují.

ODDLUŽOVACÍ AGENTURY

OBCHODNÍCI S NADĚJÍ

Paní Zdena (52 let) si společně s manželem vzala půjčku na rekonstrukci městského bytu. Ta se však neplánovaně prodražila, a proto se s manželem rozhodli vzít si ještě další úvěr. Krátce po rekonstrukci bytu přišel manžel paní Zdeny o zaměstnání. K dovršení všeho jim bylo ukradeno auto, které měli na leasing. Vzhledem k tomu, že ještě spláceli půjčku, kterou si vzali pro syna, dostali se do tíživé finanční situace. Manžel paní Zdeny nemohl najít nové zaměstnání

a upomínky za neplacení půjček chodily stále častěji. Paní Zdena proto zaujala v inzertních novinách nabídka jedné oddlužovací agentury, která nabízela vyřešení všech dluhů. Po úvodní schůzce byla paní Zdena i s manželem spokojená. Oddlužovací agentura jim nabídla, že si mohou podat návrh na oddlužení a všechny problémy se okamžitě vyřeší - jen to bude stát 20 000,- Kč. Tyto peníze paní Zdena samozřejmě neměla, takže si je šla půjčit...

Když je člověk ve finanční nouzi, těžko odolává nabídkám oddlužovacích společností, pro které „není nic problém“. Bohužel, spolupráce s agenturami, které se bez záruky za svoje služby zaměřují právě na lidi v zoufalé

životní situaci, mnohdy přináší jen další zklamání a větší dluhy.

Cílem druhé části této kapitoly je varovat Vás před některými praktikami oddlužovacích agentur a jejich nepříznivými dopady.

CO JSOU ODDLUŽOVACÍ AGENTURY?

- Oddlužovací agentury Vám za poplatek nabízejí sepsání *Návrhu na povolení oddlužení*.
- Zásadním problémem ve spolupráci s oddlužovací agenturou je fakt, že odměnu za svoje služby si nárokuje bez ohledu na to, zda *Návrh na povolení oddlužení* bude schválen. Oddlužovací agentura je pak motivovaná podávat *Návrhy na povolení oddlužení* i s dlužníky, kteří nesplňují zákonné podmínky pro jeho schválení.
- Skutečnost, že za sepsání *Návrhu na povolení oddlužení* zaplatíte, ještě neznamená, že bude sepsán kvalitně a bude soudem skutečně schválen!
- Mimo zpracování návrhu na povolení oddlužení nabízejí oddlužovací agentury také správu Vašich závazků (jednání s věřiteli či exekutorskými úřady; domlouvání „snížených“ splátek apod.). Za tímto účelem vyžadují plnou moc. Mějte na paměti, že vystavením plné moci třetím osobám se vystavujete riziku jejího zneužití. Oddlužovací agentura může vyjednat pro Vás nevýhodné plnění dluhu, může Vás zavázat k povinnostem, na které byste sami nepřistoupili. Většina věřitelů navíc odmítá jednat s kýmkoliv jiným než se samotným dlužníkem. Takovou formou spolupráce nebezpečně ztrácíte přehled a kontrolu nad svými závazky!

NA CO SI DÁT POZOR PŘI SPOLUPRÁCI S ODDLUŽOVACÍ AGENTUROU?

- Trvejte na smluvním ošetření Vaší spolupráce s oddlužovací agenturou. Bez smlouvy nebudete mít nikde uvedena Vaše práva a povinnosti. Nebudete vědět, k čemu přesně se oddlužovací agentura zavazuje a co od Vás může za svoje služby požadovat!
- Před podepsáním smlouvy s oddlužovací agenturou zvažte, zda z ní pro Vás nevyplývá více sankcí než výhod.
- Zjistěte si dopředu cenu, kterou za zpracování *Návrhu na povolení oddlužení* zaplatíte.
- Požadujte garanci za kvalitu poskytnuté služby. V případě, že podaný Návrh na povolení oddlužení nebude úspěšný, požadujte vrácení Vašich peněz! Tuto garanci musíte ale nejprve ošetřit ve smlouvě s oddlužovací agenturou!
- Důkladně si promyslete, zda to, co Vám oddlužovací agentura nabízí, je reálné a splnitelné. Informace si zkuste ověřit prostřednictvím dalších zdrojů.
- V případě, že jste smlouvu s oddlužovací agenturou podepsali a nejste spokojeni s poskytnutou službou, obraťte se neprodleně na organizace, které mají s dluhovým poradenstvím zkušenosti.
- Nejednejte a nepodepisujte nic pod tlakem.

ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ

Než se rozhodnu pro oddlužení, důkladně se ujistím, že splňuji všechny zákonné podmínky pro jeho povolení.

Na začátku si zjistím všechny potřebné informace. Zvážím, zda budu schopen/a plnit podmínky insolvenčního řízení po celou dobu jeho trvání.

Jsem obezřetný/á vůči nabídkám oddlužovacích agentur. Před zahájením jakékoliv spolupráce s nimi požaduji a důkladně prostuduji jejich smlouvu a smluvní podmínky!

RIZIKA BEZMEZNÉ POMOCI

pro Honzu

NEČEKANÁ ZTRÁTA DOMOVA

Pan František (91 let), žil celý svůj život v bytě v Plzni na Slovanech. Před rokem mu bylo diagnostikováno těžké onemocnění plic. Lékaři mu nedávali velké šance na přežití. Pan František se proto rozhodl vypořádat svůj majetek a postarat se tak o své nejbližší. Na nejstarší dceru Elišku přepsal byt, ve kterém doposud bydlel. Synovi daroval chatu

a nejmladší dceři nemalý finanční obnos.

Pan František je ale bojovník a zákeřnou chorobu přemohl. Po několika měsících strávených v nemocnici se chtěl vrátit do svého bytu, který však jeho dcera začala mezitím pronajímat. Pan František se tak po 36ti letech, které zde strávil, nemohl domů vrátit.

Tato kapitola je věnována poněkud bolestnému, zato ne zcela ojedinělému tématu, kdy na člověka dopadají nepříjemným způsobem důsledky jednání jeho blízkých. Možná Vás napadá, že Vás nic takového potkat nemůže - se svými blíz-

kými máte vřelé vztahy. Důsledky bezmezné pomoci Vás však mohou lehce zaskočit. Například v situaci, kdy se na Vás obrátí známý, soused či bývalý spolupracovník s prosbou o radu, pomoc nebo úsluhu.

V TABULCE UVÁDÍME PŘÍKLADY RIZIKOVÝCH SITUACÍ A JEJICH MOŽNÝCH NÁSLEDKŮ:

RIZIKOVÉ JEDNÁNÍ	MOŽNÉ NÁSLEDKY
Darování majetku (nemovitosti, financí) blízkým.	Ztrácíte možnost nakládat s tímto majetkem/ darem. Opětovná dispozice s ním sice není zcela vyloučena, ale je často velmi komplikovaná.
Půjčování financí a majetku blízkým.	O zapůjčené finance či majetek přijdete, nebo se jejich navrácení budete muset domáhat soudní cestou.
Podepsání smlouvy (o telefonních službách, úvěru apod.) za někoho blízkého.	Musíte plnit závazky vyplývající ze smlouvy. Nikdo Vám pak nemusí věřit, že se fakticky nejedná o Váš dluh.
Sdílení společné domácnosti s blízkým, který má dluhy vymáhané exekučně.	Můžete přijít o vlastní majetek.

JAK LZE TĚMTO SITUACÍM PŘEDEJÍT, PŘÍPADNĚ JE ŘEŠIT:

- Máte-li v úmyslu **darovat majetek**, dobře si promyslete, proč to děláte a **jaké důsledky** by to pro Vás mohlo mít. Darováním totiž ztrácíte možnost s **věcí/majetkem nakládat**. V případě nemovitosti je možné nechat si u notáře zřídit tzv. **služebnost**, která Vám zajistí její doživotní užívání. Obdarovaný příbuzný ale stejně může nemovitost pronajímat a nastěhovat k Vám cizí lidi. Proto je vhodné při sjednávání služebnosti stanovit konkrétní podmínky využívání služebné věci.
- Pakliže jste věc již daroval/a, můžete se **domáhat** jejího **navrácení**. Dar je pak třeba odvolat buďto pro nevděk ze strany obdarovaného nebo proto, že jste se neúmyslně nebo vlastní nedbalostí dostali do nouzové situace. Nemůžete-li se na dobrovolném vrácení daru

dohodnout, musíte se obrátit na soud. **Soudní řešení sporu však bývá nákladné a zdlouhavé.**

3. Obdobná situace nastává při **půjčování (financí či majetku)**. V případě, že selže domluva a osoba, které jste věc půjčil/a, ji nechce dobrovolně vrátit, zbývá jen soudní řešení sporu. Nezapomeňte však na to, že jste to **Vy, kdo musí doložit** vlastnictví. Když zapůjčení nemůžete doložit písemně, ani očitým svědectvím, je šance na navrácení Vašeho majetku velmi malá.
4. Z různých důvodů může být pro Vaše blízké výhodné, abyste některé smlouvy podepsal/a místo nich (například smlouvu o odběru elektřiny, čerpání telefonních služeb, půjčky apod.). Myslete vždy na to, že **co je psané, je dané. Když smlouvu podepíšete, jste povinný/na ji plnit** (a to bez ohledu na domluvu s Vašimi blízkými).
5. V případě, že u Vás chce bydlet Váš známý, je dobré věnovat pozornost tomu, **zda nemá nějaké závazky, které nesplácí**. Exekutor totiž může přijít tam, kde dlužník (osoba Vám blízká) reálně bydlí, nikoli jen tam, kde má trvalé bydliště! V takovém případě by mohl chtít exekutor zabavit i Váš majetek, pokud nedoložíte jeho vlastnictví.
6. Při pomáhání druhým, nezapomínejte **myslet také na sebe**. Pomoc blízkému by pro Vás nikdy neměla být ohrožující!

ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ

Darování či půjčování majetku si vždy pečlivě promyslím a případně ošetřím písemnou smlouvou.

Nepodepisuji smlouvu (ani jiný dokument) za nikoho jiného, nezavazuji se k ničemu, co nebudu moci sám/sama plnit.

Pomáhám dle svých možností a s ohledem na vlastní potřeby.

PREVENČE
SE MUŠÍ VYPLATIT

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Projekt „Obezřetnost se vyplácí“, jehož součástí je i tato brožura, je spolufinancován Ministerstvem vnitra ČR a Plzeňským krajem v rámci Krajského programu prevence kriminality 2014.

Člověk v tísni, o.p.s., pobočka Plzeň
Plzeň, 2014/ 52 stran/ vydání první

ISBN 978-80-87456-51-4

Člověk v tísni, o.p.s.
2014

